

Næringsliv og naturrisiko

IPCC sin andre dommedagsrapport har kommet, og synliggjør det intrikate forholdet mellom natur og klima. Denne artikkelen vil gi deg et innblikk i hvem som blir truffet, risikoer, muligheter og hva din bedrift kan gjøre.

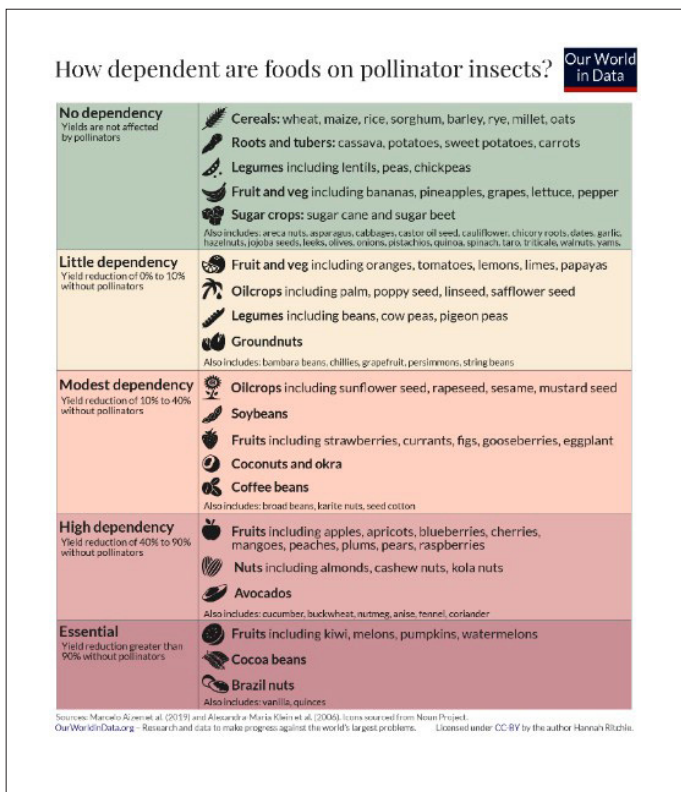
M. Sc. Entreprenørskap, innovasjon og sirkulærøkonomi
Mathias Koefoed Elvestad
 Seniorkonsulent Climate Change and Sustainability Services – EY

M. Sc. Naturressursforvaltning
Henrik Wirching
 Konsulent Climate Change and Sustainability Services – EY

Status på naturen

Tap av biodiversitet er hovedsakelig menneskeskapt. Vi har endret 75 % av landarealet, påvirket 65 % av havet og ødelagt 85 % av verdens våtmarker. Menneskelig aktivitet har mellom 1970 og 2014 bidratt til en gjennomsnittlig 60 % nedgang i populasjonsstørrelser, altså antall arter i et gitt område (innen pattedyr, fugler, fisk, reptiler og amfibier).

Naturen og dens mangfold støtter hele den menneskelige eksistens og har betydelig økonomisk, sosial og kulturell verdi. Mer enn 50 % av verdens totale GDP er direkte eller indirekte avhengig av naturen og tjenestene den tilbyr. Figur 1 illustrer blant annet samspillet mellom natur og matsikkerhet, og hvor avhengige vi er av mangfoldet innen insektarter for visse råvarer.

IPCCs andre delrapport

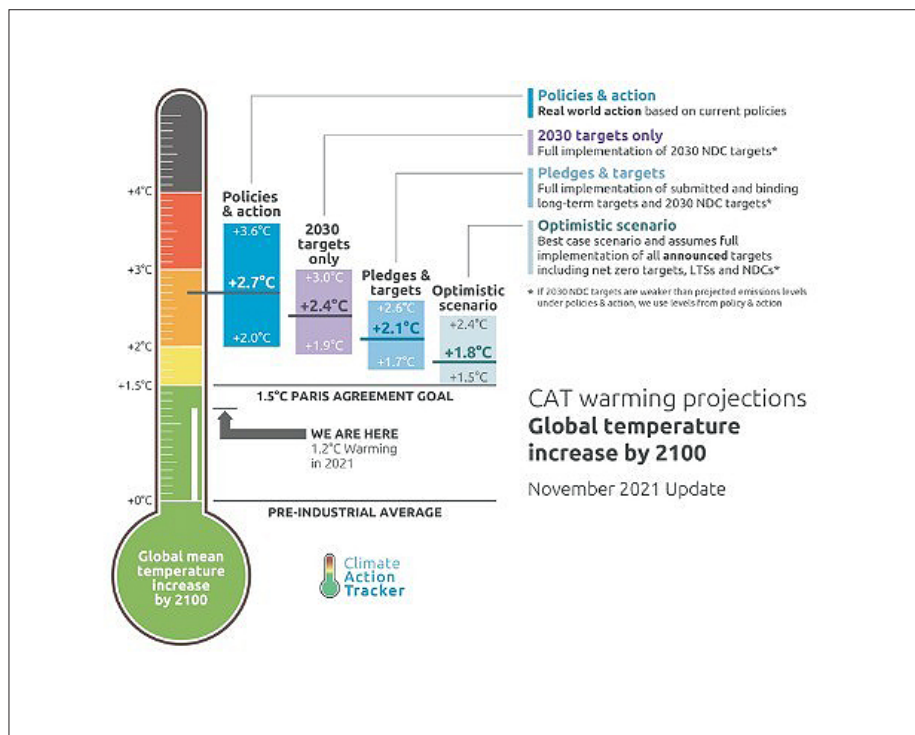
Andre del av IPCCs (AR6-II) nyeste klimarapport ble nylig lagt frem. Rapporten er en massiv samling av forskning fra alle verdenshjørner og noe av det mest omfattende som vitenskapen og forskersamarbeidet har gjort globalt noensinne. AR6-II vurderer hvordan klimaendringene vil påvirke oss i tiden fremover, hvor sårbare vi er, og hvordan vi i løpet av det neste tiåret må styrke vår robusthet overfor en endret verden – parallelt med å redusere utslipp. Fokuset i denne delrapporten er ikke kun på menneskets påvirkning på klima, men også klimaets påvirkning på sosioøkonomiske forhold og naturlige systemer. Innholdet er illevarslende. Mat- og vannsikkerheten har allerede blitt redusert på grunn av global oppvarming og tapet av biodiversitet, og rapporten viser i stor grad samspillet mellom dette, naturødeleggelse og et klima i endring. Økt global oppvarming forsterker forringelse av naturen, og forringelse av naturmangfoldet forsterker klimaendringer. Trenden peker dessverre fortsatt oppover for både klimagassutslipp, nedbygging av natur, tap av biodiversitet og ødeleggelse av viktige økosystemer.

Status på klima

Kloden er nå varmet opp med 1,2 grader sammenlignet med 1850–1900. Figur 1 viser til estimerer på hvor vi er, men viktigere – hvor vi er på vei gitt eksisterende løfter og målsettinger fra land og næring globalt.

Den nye IPCC-rapporten viser at over halvparten av alle studerte arter har forflyttet seg til områder med tilsvarende klima som forrige habitat, eksempelvis nordover eller oppover i høyden. Samtidig har klimaendringene allerede resultert i massetap av arter, og flere hundre lokale utryddelser. Allerede ved +1,5 grader vil vi med høy sannsynlighet se at 3–14 % av alle verdens arter på land vil utryddes. + 1,5 grader er et ambisiøst mål i dagens samfunn, men hver brøkdeler grad teller. Ved +3 grader vil ti ganger så mange arter ha risiko for utryddelse som ved +1,5 grader.

Vi ser allerede at råvaremarkedet påvirkes, men også stedene vi bor, global helse og stabiliteten i verden. For samfunn,

mennesker og næringsliv byr dette på enorm eksistensiell og finansiell risiko.

Biodiversitet innebærer betydelig risiko for næringslivet

For de fleste bedrifter og investorer vil økt biodiversitetstap også bety økt finansiell risiko. Dette gjennom hvordan selskapet direkte eller indirekte blir påvirket, for eksempel på grunn av sin avhengighet av visse ressurser. De som høster tare er for eksempel direkte avhengig av ressurstilgang på tang og tare, mens en rekke bedrifter indirekte blir påvirket gjennom etablerte verdikjeder. Dette gjelder for eksempel brukerne av fortykningsmiddelet Alginat, som utvinnes fra enkelte tarearter (som Stortare). Alginat brukes blant annet i flere næringsmidler, farmasøytisk industri, malingsproduksjon, og gir faktisk også softisen på IKEA sin form.

Andre selskaper kan påvirkes direkte eller indirekte for eksempel ved tap av omdømme (f.eks. «Cancel culture»). Hva kan dette bety for et selskap? Tja, når en global hærskare av influensere ikke får delt bildet av søndagens avokadotoast på Instagram (ref. figur 1) på bakgrunn av pollinatorutryddelse, kan fokuset fort skiftes mot syndebyggene.

Vi har allerede sett eksempler innen visse ressurser med høy påvirkning som palmeolje, tunfisk, meieri og storfe. Kjente påvirkninger kan også føre til regulatoriske endringer (f.eks. om arealnøytralitet, forurensning og avskoging) som igjen påvirker tillatelser for nye prosjekter (f.eks. innen akvakultur, vind- og vannkraft).

Selskapene som er mest utsatt

Industrier med spesielt høy avhengighet av natur gjennom sine direkte operasjoner er skogbruk, agrikultur, fiskeri, akvakultur, leverandører til dagligvarehandel,¹ mens infrastruktur, mat-, energi- og klesproduksjon,² er eksempler på industrier med spesielt høy påvirkning på biodiversitet i sin verdikjede.

Hvordan et selskap er avhengig av eller blir påvirket av biodiversitet kan være vanskelig å forstå. Institusjonelle investorer er i en tidlig fase, men har begynt å forstå og inkorporere denne risikoen i sin virksomhet. Risikoen kan knyttes

1 World Economic Forum, 2020, Nature Risk Rising: Why the Crisis Engulfing Nature Matters for Business and the Economy, https://www3.weforum.org/docs/WEF_New_Nature_Economy_Report_2020.pdf
2 Kurth, T., Wubbels, G., Portafax, A., Meyer zum Felde, A. and Zielcke, S., 2021, The Biodiversity Crisis Is a Business Crisis, <https://www.bcg.com/en-au/publications/2021/biodiversity-loss-business-implications-responses>

opp mot det operasjonelle, det regulatoriske, omdømme og det juridiske ansvar som selskapet står overfor. Blant annet AXA, BNP Paribas og Caisse des Dépôts har allerede utarbeidet investeringsstrategier som inkorporerer dette, og er aktive deltakere i etableringen av nye verktøy for kartlegging, og rammeverk for målsetting og rapportering. Storebrand har også lokalt tatt aktivt standpunkt mot avskoging,³ og en kan spå at flere vil følge etter publiseringen av IPCCs delrapport.

Bedret biodiversitet innebærer også muligheter for næringslivet

Reduksjon av klimaendringer og øker robusthet med blågrønne løsninger

Planter på land og alger i havet tar opp over halvparten av alle menneskeskapt CO₂ utslipp, trær forhindrer ras og flom, og insekter gjør jordbruk mulig gjennom pollinering og bekjempelse av skadedyr. Dette er eksempler på naturens bidrag til mennesket, og disse tjenestene er sentrale i det IPCC kaller klimarobust tilpasning.

Et selskap kan redusere klimarisiko ved både å anvende og styrke naturens mangfold. Oslo Kommune har i sin satsning mot å bli mer klimarobust blant annet tatt i bruk «regnbud», etterligning av myr i by,⁴ for å fange opp overvann mer effektivt for å redusere arealbehovet sitt.

Finansielle goder

EU taksonomien er i gang med å definere hvilke aktiviteter innen biodiversitet og økosystemer, vann og forurensning som kan kalles grønne. Ved å bidra til restaurering av natur vil et selskap kunne få bedre vilkår fra finansieringsmarkedet når dette er på plass.

Hva kan selskapene gjøre nå?

De siste månedene har det vært økt fokus på tap av biodiversitet og risikoen som følger. Det skyldes spesielt

3 <https://www.storebrand.no/en/asset-management/sustainable-investments/active-ownership/deforestation>
4 <https://www.oslo.kommune.no/getfile.php/1398684-1453799062/Tjenester%20og%20tilbud/Plan%2C%20bygg%20og%20eiendom/Byggesaksveileder%2C%20normer%20og%20skjemaer/Overvann%20-%20Regnbud%20for%20lokal%20flomdemping.pdf>

nye rammeverk som EU-taksonomien og Taskforce on Nature-related Financial Disclosures som kom i betaversjon i andre kvartal 2022. Selskaper kan starte arbeidet da det allerede finnes en rekke rammeverk som selskaper kan bruke for å rapportere risiko, muligheter, påvirkning, avhengighet og målsettinger. Å integrere dette i selskapet kan være en mer krevende og lengre prosess enn man tror, og desto tidligere man

begynner desto mer rustet er man for en usikker fremtid.

Vi kan allerede se at fremgangsmåte for målsetting og prioritering av biodiversitet i sine strategier følger samme format som for reduksjon av klimaendringer:

1. Kartlegg påvirkning, avhengighet, risiko og muligheter bedriften har over verdikjeden/porteføljen

2. Sett meningsfulle mål, og jobb mot disse
3. Synliggjør status og innsats

Nedenfor følger en oversikt over tilgjengelige rammeverk, metodikker og målbare indikatorer.

Kartlegging (* er på vei)	Målsetting	Rapportering
<i>Metodikk for å kartlegge påvirkning på og avhengighet av biodiversitet på selskap/ investornivå.</i>	<i>Metodikk for at selskaper og investorer setter meningsfulle, gjennomførbare, biodiversitetsrelaterte, fokusområder og mål.</i>	<i>Metodikk for at selskaper kan rapportere risiko og muligheter relatert til biodiversitet for å sikre åpenhet og konsistens i rapporteringen.</i>
<ul style="list-style-type: none"> • UN System of Environmental Economic Accounting • IUCN Guidelines for Planning and Monitoring Corporate Biodiversity Performance • Natural Capital Protocol • Partnership for Biodiversity Accounting Financials • Biological Diversity Protocol* • Natural Capital Finance • Alliance* • EU Align Project* 	<ul style="list-style-type: none"> • The Global Apex Goal for Nature • International Finance Corporation Performance Standard 6 • UN CBD Global Biodiversity Framework* • European Union Biodiversity Strategy for 2030 and EU taxonomy* • Science-Based Targets for Nature* 	<ul style="list-style-type: none"> • Global Reporting Initiative (GRI 304) • Sustainability Accounting Standards Board Standards • Value Reporting Foundation • Carbon Disclosure Project Forest Program • TNFD* • Finance for Biodiversity Pledge* • Climate Disclosure Standards Board Biodiversity Guidance* • Carbon Disclosure Project/BNP Paribas biodiversity reporting metrics*

Det er pr. nå ikke én standard, men flere som utfyller hverandre. Flere er på vei, og skal komme i løpet av året samtidig som at Kina gjør seg klar til å holde COP15, FN's toppmøte på biodiversitet. IPCC sin delrapport sier at 30 % av land og hav må beskyttes innen 2030, og dette er et mulig utfall i 2022. Med det kan man se for seg at man i en ikke for fjern fremtid må betale for bruk av økosystemtjenester (skjulte avhengigheter) gjennom eksempelvis arealbeskatning, beskatning av primærressurser og større krav til restaurering av natur til bedre til-

stand enn før bruk. Allerede ser vi økt konkurranse om stadig mer begrenset tilgang på råmaterialer som kan få store finansielle følger for bedrifter. Med tilsvarende løsninger for natur som CO₂-beskatning for klima kan dette øke betraktelig.

Hva kan du gjøre?

Kjenn din verdikjede, dine påvirkninger og dine avhengigheter, samt dine naturrelaterte risikoer og muligheter. Ta ansvar og bidra til at naturen blir

bedre enn bærekraftig, og samtidig fang muligheter innen omdømme, robusthet og finansiering. I et kort tidsrom finnes det synergieffekter mellom klima- og naturbasert satsning som for eksempel karbonlagring i naturen og håndtering av klimaeffekter. Denne gevinsten forsvinner om vi ikke når et lav-utslippssamfunn tidlig, og/ eller naturen ryker i prosessen. Da ser vi mot en urovekkende og ukjent fremtid. IPCC slår igjen fast at dette er tiåret vi må handle og omstille oss som mest. Er din bedrift eller kunder klar for reisen?